

סביון ליברכט - תפוחים מן המדבר

כל הדרך משכונת שערי חסד בירושלים ועד משטח החול הגדול שם הכריז הנהג "ננוה מדבר", וחיפש אותה במראָה שמוּלו, היתה ויקטוריה אַבְרָבְנָאל - ליבה סוער בה ואַגְרוֹפִיָה קשים - נתונה בעניין אחד. ארבע פעמים ירדה ועלתה באוטובוסים הבאים אל התחנות ויוצאים מהן. שוב ושוב התירה את מטפחת השבת שהתפרעה ברוח ועטפה בה את ראשה, העלתה מכיס תיק הרֶשֶׁת שלה לחם בנייר חום ותפוח שליבו רע, והסמיכה תפילת הפרי לתפילת הדרך על-פי הדינים. כל העת רָגזה כשניגפו בה שְׁכָנִיה הנוסעים, ועיניה בנוף ההולך ומצהיב ומשֶׁתַּח מול עיניה - וליבה ברבקה בִּיתָה הסוררת, שקמה לפני חצי שנה ועזבה את השכונה והלכה לגור בקיבוץ של חילונים. ועכשיו נתגלה לה מפי אחותה שרה כי בחדר אחר היא עושה עם בחור, ישנה במיטתו ונוהגת עִמו כְּאִשְׁתּוֹ.

10. שמונה שעות שעשתה בדרכים הפכה במוֹחָה איך תנהג כשתבוא עם ביה פנים אל פנים: אפשר תדבר על ליבה במתינות, תשיח עימה כאילו אין בליבה עליה, תאיר עיניה בדבר כבוד עֲלֵמָה בעיני איש, תבאָר כאישה לאישה בענייני צניעות. אפשר תפתח בזעקות שֶׁבָר, תספר בצעקה על צערה, על חֶרְפָּת עולם שתביא על משפחתם האצילה, תרים קולה כאחת המקוננות עד שיבואו השכנים וישמעו. אפשר תעשה שליחותה בעזרמה, תמשוך את בתה משם בבשורת תרמית, תשים אותה בחדרה תחת מנעול ותתעתע עקבותיה. אפשר תוליד לליבה בִּלְהָה, תספר על פְּלוּרָה בת יוסף אלאוף, שהלכה שְׁבִי אחרי בחור ונתנה לו בתוליה, והוא זָנְחָה עד שגִּשְׁתְּבֶשֶׁה עליה דעתה והיתה משוטטת ברחובות ומושכת לילדים קטנים באוזניהם.

20. בכביש היוצא מבאר שבע נתגלתה בפניה דרך חדשה: תתנפל על הבחור בציפורניה, תקרע עורו מעליו ותנקר עיניו על שכך עשה לבת זְקוּנִיה. בבֹּשֶׁת פנים יגרשוהו מן המקום, וביתה תבוא עימה לירושלים. מְשַׁכֵּךְ הבטיחה לאחותה: "בשערותיה אביא אותה חזרה." כבר נודע לה מפי אחותה שרה המבקרת את אחייניתה כל ראשית חודש: בת שש-עשרה היתה כשהקירה, קצין בצבא היה והביאוהו בפני הבנות להסביר על שירות בנות דתיות בצבא. 25. אחר כך קמה צעקה על שהניחו לאנשי הצבא לבוא ולהרעיל את לב הבנות, אלא שברבקה כבר נפל רֶבֶב. מכתבים היה מוסר לה בעזרמה, בידי חבר, גם כשחזר לקיבוצו. והיא, הפְּתִיָה, שְׁבָחַן ובהֶדֶר לא היתה מְצַטְיִינָת ועוד כתינוקות היו רוֹאֶיָה טועים וחשבוה ילד, נכבש ליבה ובגיל שמונה-עשרה קמה ונסעה אליו אל המדבר.

30. ככל שהלכה ורחקה מבאר-שבע הִחְלָה רוח הגבורה נוטשת אותה, ומראות שראתה בדמיונה הוציאו אַנְחָה מפיה: ומה אם תהפוך לה רבקה גבה ותגרשנה? ומה אם ירים עליה הבחור ידו להכותה? ואיך תעשה את הלילה אם ינעלו דלתם מולה, והאוטובוס אינו יוצא לפני הבוקר הבא? ומה אם לא נתקבלה ההודעה שמסר חיים בעל הקיוסק בטלפון? והיא בורה באוֹרְחוֹת נוסעים ולא יצאה את שכונתה מאז שילדה שְׁפָרָה בן-שָׁשׁוֹן העקרה מטְבָרְיָה לפני ארבע שנים. 35.

אלא שאז הכריז הנהג שוב "ננוה מדבר" ומצא אותה במראָה יורדת מן האוטובוס ומושכת סלה אחריה. ואחר עמדה בשתי רגליה על החול, רוח המקום הִגְבֵּשׁ מִפָּה בְּרוֹנָה, אַבְרָיָה כְּבִידִים מן הישיבה ועיניה הלומות שמש.

סביון ליברכט - תפוחים מן המדבר (המשך)

40. הניחה סליקה לרגליה ועמדה והביטה בנוף כמי שהגיע לארץ זרה: פתוח המישור עד קצה העין, מצהיב וקרר, והעצים עומדים בענן אבק וצבעם דהוי. איך אפשר לעזוב את אוויר ירושלים הטהור והריק היפים - ולבוא הנה. עד שהגיעה לשביל סלול ומצאה אישה לשאול על רבקה כבר היו טיפות זיעה קולחות מתוך מטפחתה. ויקטוריה פסעה והביטה וראשה סחרחר באישה, שזרועותיה עמוסות שורות סירים הנתונים זה בתוך זה, ורגליה העירומות בנעלי גברים וגרבי צבא מקופלים על שוליהן.
45. בשביל מולן היתה נערה הולכת לבושה מכנסיים אף היא, ושערה גזוז. והאישה אמרה: "הינה רבקה." ויקטוריה, כבר "לא לזאת התכוונתי" מוכן על לשונה, הכירה מקרוב את ביתה ופרצה בצעקה שמנגינת בכי לה. והנערה הניחה מידה סל כביסה שהיתה נושאת ורצה לקראתה, וכבר היה ראשה מחוץ כנגדה ועיניה בוכות מעצמן.
50. "מה זה... מה זה... גרפה את חוטימה." איפה הצמות שלך? והמכנסיים... ככה את לובשת... אוי לעיניים!" ורבקה צחקה מולה: "ידעתי שככה תגידי. רציתי להתלבש אבל עוד לא הספקתי. חשבת שתגיעי באוטובוס של ארבע. מתי יצאת מהבית? בשש?"
"ולמה לא בחמש?"
"בואי. בואי. די לבכות. כאן החדר שלנו, והינה דובי."
55. המומה ממראה השיער הקצוץ והמכנסיים שטלוי באחוריהם וחויטים נסררחים בשוליהם, והנעלים המרוגבות לשלש, מצאה עצמה ויקטוריה שוב הדוקה בין זרועות גדולות, ופנים בהירים היו סמוכים לשלה וקול גבר אמר: "שלום, אימא". וכבר היה סלה בידו והיא, אינה יודעת נפשה וידיה קלות פתאום נמשכה אחר ביתה לחדר מוצל והושבה בכיסא. מיד היתה כוס מיץ בידה ועיניה מביטות ואינן יודעות מה הן רואות, ואחר תזכור רק את המיטה הרחבה המכוסה משבצות בד מרוקמות, וקולו של הענק בעל השיער הכתום אומר: "ברוכה הבאה, אימא." והיא, אך שמעה אותו שוב אומר במפורש "אימא" - לגמה מן המיץ לגימה גרועה והחלה משתנקת ומשתעלת, ושניהם אצו אליה והחלו טופחים על גבה כדרך שעושים לתינוק שאינו מיטיב לבלוע.
60. "עייבו אותי," אמרה חלושות והדפה אותם מעצמה בידיים פשוטות. ולאחר רגע: "תני להסתכל עלייך." ושוב גערה: "מה זה, הנעליים האילו! אילו נעלי שבת שלך?" ורבקה צחקה: "אני עובדת השבוע בלול. הביאו תרנגולות חדשות. בדרך כלל אני בגן ירק. רק השבוע בלול".
65. עייפה מן הדרך, ומבולבלת ממראה עיניה, ונרעשת מתהפוכות היום, וכולאת בכוח את חרונה ההולך ומסתלק ממנה למרות עצמה, וזוכרת כל העת את שליוחותה, ישבה ויקטוריה עם ביתה רבקה ודיברה עימה כאשר לא דיברה עם ילדיה מעודה. ולא זכרה מה דיברה, ולא זכרה מתי הלך הבחור הקורא לה אימא, ורק עיניה ראו וידעו: טוב מראה פני ביתה. מאז שהיתה ילדה לא ראתה בן רבקה כזה בעיניה. גם השיער הקצר, הודתה בפני עצמה, עושה חסד עם פניה, וכל דמותה כולה - היא עצמה. לא כשהיתה בחצאית ובגרביים ובכתפיה הגדולות מדי, כאיש מחופש בבגדי אישה.
70. "ואל השכונה את לא מתגעגעת?"
"לפעמים כן. בערבי חג. שולחן שבת חסר לי והזמירות והצחוקים של דודה שרה. אבל טוב לי כאן, אני אוהבת לעבוד בחוץ ועם חיות... גם אלייך אני מתגעגעת הרבה."
75. "ואבא?" שאלה ויקטוריה בלחש אל תוך אור הערביים המסתנן.
"אבא לא התעניין באף אחד. והכי פחות בי. כל היום בחנות ועם הספרים והתפילות. כאילו אני לא ביתו."

סביון ליברכט - תפוחים מן המדבר (המשך)

- "חס וחלילה. אל תגידי ככה." נבהלה ויקטוריה. מן האמת נבהלה.
"רצה לעשות לי שידוך עם הבן של יקותיאל. כאילו אני אֶלְמָנָה או צוֹלֵעַת."
"באמת?" 80
- "אל תעשי לי מְשָׁחִים. כָּאִילוֹ אֵת לֹא יוֹדַעַת."
"דיברו. שמעת. אצלנו לא עושים שידוך בכוח. וחוץ מזה, הבן של יקותיאל
עילוי."
"עילוי חִינּוֹר וחולָה כאילו כל היום יושב בתוך בּוֹר. וחוץ מזה, אני לא אוהבת
אותו." 85
- "מה את חושבת, אהבה זה הכול?"
"מה את יודעת על אהבה?"
"מה זאת אומרת?" נֶעְלְבָה ויקטוריה והִזְדַּקְפָה בְּכִיסָאָה. "ככה מדברים אל
אימא כאן?"
- "את לא אהבת את אבא והוא לא אהב אותך." הִתְעַלְמָה מְמָנָה רבקה, והוסיפה
לתוך השקט שנפל: "אני, בבית...לא הייתי שְׁנוּהָ הרבה."
"וכאן?" שאלה ויקטוריה בלחשישה.
"כאן יותר."
- שאלה הִחְלָה מְתַרְקֶמֶת אצל ויקטוריה באשר לדובי הענק הבהיר, אלא שאז
נִפְתַּחַה הדלת, ואור עלה לפתע, והוא עצמו אמר: "מצויין שאַתָּן חוסכות
חֶשֶׁמֶל. הִבְאֵתִי משהו לאכול. לָבֶן ויִרְקוֹת בצלחת פְּלַסְטִיק חדשה, זה בסדר,
נכון? ואחר כך כְּדָאִי שְׁתִּיקְחִי אֵת אִימָא אל החדר של אוֹסְנָת. הוא פנוי. היא
בָּטַח עִיפָה." בחדרה היוצא אל השדות המאפירים ניסתה ויקטוריה לשים
סדר בליבה. אלא שְׁשָׁנִים של שִׁימּוֹן הִכְהוּ בָהּ אֵת חֲרִיפּוֹתָהּ, ועם זאת כבר
ידעה: בְּשַׁעֲרוֹתֶיהָ לֹא תִבְיָא אֵת בֵּיתָה לִירוּשָׁלַיִם. הִתְהַפְּכוּ לָהּ הַדְּבָרִים פְּתָאוּם:
בָּאָה וְצַעְקָה בְּגֵרוֹנָה, וליד הדלת מצאה עצמה ופיה יָבֵשׁ. "מה זה לקח לך חצי
שנה לבוא לכאן?" הִקְשָׁתָה רבקה.
"אביך לא רצה שאבוא."
- "וואת, אין לך רצון בעֶצְמְךָ?" - ולא נמצאה לה תשובה.
כשבא דובי לְקַחְתָּהּ לְחֶדֶר האוכל שמה אליו את כל זַעֲפָה, ואולם ליבה כבר
הלך אחריו, וגם זה הִגְבִּיר אֵת רִיגוֹזָנָה. 100
- "מה זה דובי, איזה מין שם זה?" מֶשֶׁךְ הִכְעֵס מִיִּלִּים מְפִיָּה "זה דוב על שם אבא
של אִימִי. הַגְּרַמְנִים הרגו אותו במלחמה."
"וזה שם טוב בשביל תינוק, דוב?" הִקְשִׁיחָה לִיבָה לְעוֹמְתוֹ.
- "לא מפריע לי." משך בְּקֶתְפֵיו ואחר עצר ואמר ברצינות מְבוֹדַחַת: "אבל אם
מפריע לך - אחליף מחר." והיא עצרה את צְחוּקָה בכוח. 110
- בערב ישבו שְׁנֵיהֶם אצל שולחן אחד ועיניהם ברבקה, כאילו לבדה היא באולם
הגדול, סובבת עם עֶגְלַת הַגֶּשֶׁה ושואלת פי אנשים לְמְבוֹקְשִׁים.
"רוצה עוד שְׁתִּיָּיָה, אימא?" שמעה אותו שואל והִקְשָׁתָה בְּזַעַף: "אתה קורא לי
אימא. איזה אימא אני לך?"
"אני מת שתהיי אימא שלי." 115
- "ככה? ומי מפריע לך?" שאלה, שזבבותה של אחותה שרה נכנסת בקולה.
"הבת שלך."
"ואיך היא מפריעה לך?"
"היא לא רוצה להיות אֶשְׁתִּי."
"הבת שלי לא רוצה להתחתן, זה מה שאתה אומר לי?"
"בדיוק."

סביון ליברכט - תפוחים מן המדבר (המשך)

120. עוד הדברים שאמר מתחבטים בה, החל מספר לה על מטע התפוחים שגידל במבואות המֶשֶׁק. זרעים מיוחדים שלח לו חוקר אמריקאי, המגדל תפוחים במדברות נבאדה שבאמריקה. שותלים אותם בתוך קופסאות פח מלאות זבל אורגני, והוא צומח לעץ בגובה תינוק, ששורשיו קטנים ולפעמים פריחת קייץ לו, והוא מניב פירות כעץ גן עדן. התפוח אוהב את הקור, הסביר בעוד עיני שניהם נודדות אחר רבקה, ובלילה צריך לפתוח את יריעות הפלסטיק ולהניח לקור המדבר לבוא, ועם שחר לסגור את היריעות ולכלוא את האוויר הקר ולהרחיק את החום.
125. "באמת." מלמלה, שומעת את דבריו אילו ומְהַרְהרת בדבריו הקודמים. ובתוך כך ניגש אליה מי ואמר: "את אימא של רבקה? כל הכבוד שיש לך בת כזאת." וליבה תפח בה פתאום ואז בא לה זיכרון, נושב אליה מימין ומרחבים אחרים. 130. בת חמש-עשרה היתה. בשבתות בבית הכנסת היתה מחליפה מבטים עם מֶשֶׁה אֶלְקָיִים בן הצורך, ואחר כובשת עיניה ברֶצְפָה. בעֶזְרֵת נשים היתה נדחקת אל שבכת העץ לראות את ידיו ההופכות בתוכן כסף וזהב ואבנים טובות. דבר קם ביניהם ללא אומר, ואחותו היתה מאירה לה פנים ברחוב. אך כאשר בא השדכן לְדַבֵּר בה בשאול אַבְרָמָנָאל לא מלאה ליבה לְצַעַר את אביה שרצה בחתן תלמיד חכם. 135. בערב, כשלינותה אותה ביחידות אל החדר, אמרה רבקה: "את באת להחזיר אותי לירושלים, נכון?" אימה בחרה לא לענות, ואחר שהות סטתה ואמרה: "את, אל תעשי שטויות." "אני יודעת מה אני רוצה." 140. "גם דודה שלך ידעה כשהיתה בגילך. ותראי איזה חיים יש לה עכשיו. עוברת מבית לבית כמו חתול." "אל תדאגי לי." ויקטוריה אָזרה עוז: "זה נכון מה שאמר לי שאת לא רוצה להתחתן איתו?" "ככה אמר לך?" 145. "נכון או לא נכון?" "נכון." "ולמה?" "עוד לא בטוחה." "ואיפה למדת את זה?" 150. "אֶצְלֶךְ." "איך?" תהתה ויקטוריה. "אני לא רוצה לחיות כמו את ואבא." "איך?" "בלי אהבה." 155. "שוב פעם אהבה!" טפחה בשתי כפותיה על ירכיה עד שהֶזְדַעְזְעו. מחווה של רוגז ללא רוגז. והגיעו אל הדלת. עור רגע הֶרְהַרָה ויקטוריה במיטה המכוסה כיסוי מעֶשֶׂה רוֹקֶס, ושמעה עצמה שואלת: "ושמע על המיטה, את אומרת לפני השינה?" "לא." "לא אומרת שמע?"

סביון ליברכט - תפוחים מן המדבר (המשך)

- "רק לפעמים, בשקט. שאני לא אֶשְׁמַע בעצמי." אמרה רבקה וצחקה ונִשְׁקָה לאימה על לְחַיָּיה, ואמרה: "אל תיבהלי אם תשמעי תנים. לילה טוב" כאם המרגיעה ילדתה.
160. מול גְּבֻעוֹת החול הקירחות המותחות בחשיכה קווים רפים בתוך מִשְׁקוֹף חלונה כְּבִתּוֹךְ מִסְגֵּרַת תמונה אמרה ויקטוריה תפילתה בכְּוֹנָה רבה, על שתיחן, וליבה כִּבֵּד על דבר אחד וקל על האחר: "אל יִבְהַלּוּנִי רְעִיּוֹנֵי וחלומות רעים והִרְהוּרִים רעים, ותהי מיטתי שְׁלֵמָה לפניך והָאֵר עיני..."
165. וחלום חלמה בלילה. ובחלומה איש ניגש אל וילונות לְבָנִים והיא רואה אותו מְגִבּוֹ. מְסִיט האיש את הוילון ועצי גן עֵדן לפניו: עץ החיים ועץ הדעת ועצים נְחַמְדֵי מראה נתונים בפחיות של זָבֵל אוֹרְגָנִי. ניגש האיש אל עץ תפוחים כְּמִנְיֵן עָלְיוֹ פְּרִי, והפרי נושר ומתגלגל לתוך כפותיו, ולְפֶתַע קטן הפרי והיה לְגִלְעִינִים. מסתכלת ויקטוריה ורואה: אבנים טובות וזהב וכסף חפונים בין אֶצְבָּעוֹתֶיהָ הַלְּבָנוֹת. ולְפֶתַע הפך האיש פניו ומִשָּׁה אֶלְקָנִים בן הצוּרִף היה וּשְׁעָרוֹ לָהֶבֶה.
170. כל הדרך חזרה ישבה, עיניה עוד מחזיקות זַעֲפָן וליבה כבר מפוייס, סלה שכוב לְצַד רגליה ושק תפוחים קשים כאבנים שנתן לה דובי על ברכיה, וידיה אוספות את פיו לְבָל יִתְפַזְרוּ. זכרה את ביתה השואלת: "את רואה שהכול בסדר, נכון?" וְאֶצְבָּעוֹתֶיהָ על לְחַיָּי אֵימָה, ואת קולו האומר: "יהיה מאה אחוז, אימא."
175. כל הדרך הפכה בְּדַעְתָּה מה תספר לבעלה ולאחותה. אפשר תושיב אותם מולה ותספר את קורותיה כְּהַוְוִיָּתָם. כשחלף האוטובוס בצוּמַת אחים נְמַלְכָה בה. איך תִּתְאָר לאחותה, שלא ידעה גבר מעולם, ולבעלה שלא שם ידו באהבה, את עיני הבחור בפני ביתה? כשנָרְאוּ מרחוק הרי ירושלים ידעה את שתעשה.
180. אחותה, הקוראת מחשבותיה, לא תכביד סוד. תמשוך המטפחת הקשורה לראשה ותִּקְרַב פיה לאוזן עם אחותה כדרך שעשו בהיותן ילדות, ותאמר לה בְּלְחִישָׁה: "שְׁרִיקָה, את חיינו הוצאנו לבד, את בלי ואני עם חופה וקידושין. ביתי הקטנה לימדה אותי דבר. ואנחנו, זוכרת איך חשבנו אותה קצת מְפַגְּרַת, לא עלינו? איך הייתי בוכה עליה? לא חן ולא הֶדָר ולא בינה ולא כִּישָׁרוֹן וגוֹבָה של עוג מלך הַבֶּשֶׁן. עם יקותיאל רצינו לְחַתֵּן אותה ועוד עשו טובות כאילו לא נָאָה להם הבת של אברבאנל. ותראי אותה היום." - כאן תִּטָּה צְנוּאָרָה וְתִרְוֹקֶק נְמַרְצוֹת כנגד פְּגִיעֵי הַשֶּׁטֶן. "חלב ודָבֶשׁ. וחכמה גם כן. וכל הזמן צוחקת. ואולי, בְּעִזְרַת הַשֵּׁם, עוד נִרְאָה מְמָנָה נַחַת."
185. ולבעלה, שלא קרא ליבה מעולם, תגיש תפוחים בדבש, תסמוך מוֹתְנִיָּה בְּשָׂתֵי ידיה. ותאמר בקול: "לא צריך לדאוג לרבקה. טוב לה שם, תודה לאל. בקרוב נשמע מְמָנָה דברים טובים. עכשיו תִּטְעַם מְזָה ותגיד: תפוחים שיש להם פריחת קִיץ ושמים אותם בְּזָבֵל אוֹרְגָנִי והשורשים שלהם נהיים קטנים - שמעת דברים כאלה בחיים שלך?"

סביון ליברכט - תפוחים מן המדבר - שאלות:

א.

מהי האינפורמציה הנלמדת מתוך הפתיחה (הדמויות, מצבן הרגשי, הנושא)? [מילות מפתח: ויקטוריה אברבנאל - אישה חרדית, שכונת שערי חסד בירושלים, נשואה ואם להרבה ילדים, נסיעה לקיבוץ "נגוה מדבר", ביתה הסוררת, רבקה, מהמשפחה לקיבוץ, מתגוררת עם חבר, ויקטוריה מתקנת, שמעה מאחותה].

ב.

במהלך הנסיעה משכונת שערי חסד בירושלים מְהַרְהֵרֵת ויקטוריה איך תנהג עם ביתה כאשר היא תפגוש אותה פנים אל פנים. מה הן האפשרויות שהיא מעלה? מהי הדרך הנכונה ביותר, לדעתכם? למה? [מילות מפתח: לְשָׁכְנֵנָה, תעשה שְׁעוֹרֵי יָיָה, תנסה להפחיד את ביתה על ידי סיפור על מישהי, תתקוף את החבר של ביתה].

ג.

איך הפירה ביתה את החבר שלה?

ד.

מה חשבה ויקטוריה על ביתה רבקה לפני שהפירה את החבר שלה?

ה.

ויקטוריה לא בטוחה בכוחותיה. למה?

ו.

תארו את תגובותיה של ויקטוריה בפגישה הראשונה עם רבקה. [מילות מפתח: עיניה הלומות שמש, קשה לה לזהות אותה - צמות, מכנסיים קצרים, וגרבי צבא, צועקת, כמעט בוכה].

ז.

תארו את הפגישה בין דובי לויקטוריה ואת הדמויות של דובי בפגישה הזאת [מילות מפתח: דובי, בחור לבבי מאוד, מחבק, "אימא", מיץ, בולעת לא טוב, משתעלת].

ח.

השיחה בין ויקטוריה ובין רבקה: מה היו נושאי השיחה? מה אפשר ללמוד מכאן על כל אחת משתי הדמויות? [מילות מפתח: מה ויקטוריה חושבת על השינוי בתספורת ובסגנון הלבוש, רבקה מתגעגעת אל אמה, כועסת על אביה ולמה, תגובת ויקטוריה לזה, שידוך, מה הן יודעות על אהבה ביקורת על הורים שחיו ללא אהבה, הערכה בקיבוץ].

ט.

דובי מביא לויקטוריה סלט בצלחת פלסטיק חד-פעמית. על מה זה מעיד?

י.

ויקטוריה אומרת שיש לדובי שם מוזר. למה? מה היא מנסה לעשות?

יא.

כשויקטוריה יוצאת מתדרם של רבקה ודובי ופוגשת קיבוץניקים, והם אומרים לה כל הכבוד על ביתה, איך היא מרגישה?

יב.

הסבירו את המשפט "רק עיניה ראו וידעו: טוב מראה פני ביתה".

יג.

מהי מערכת היחסים בין רבקה לבין אביה?

יד.

"ומה את יודעת על אהבה?... "שואלת רבקה את אימה. מה ההבדל בין תפיסת "האהבה" של האם לזו של ביתה? נמקו מתוך הטקסט. השוו בין מעמדה של רבקה בביתה בירושלים עם מעמדה של רבקה בקיבוץ.

טו.

המפגש עם דובי מעורר בויקטוריה זיכרון מהעבר. מהו הזיכרון? מדוע נזכרה בו עכשיו?

טז.

החלום של ויקטוריה מערב אירועים ודמויות מן העבר עם התרחשויות בהווה. מה ניתן ללמוד מכך? מהי לדעתכם משמעות החלום?

יז.

הסבירו את המשפט "ביתי הקטנה לימדה אותי דבר...". מה למדה האם מביתה?

יח.

הסבירו את השינויים שחלו אצל ויקטוריה מתחילת הסיפור לסופו.

יט.

מה הם, לדעתכם, הנושאים העיקריים בסיפור? [מילות מפתח: קונפליקט בין הורים לילדים על רקע הפער בין התרבות החרדית לחילונית, מרד של הצעירים בהורים, מה רבקה לימדה את אימה, אהבה].

כ.

עימדו על הניגודים בסיפור [מילות מפתח: דת - חילוניות (גם לבוש ותסרוקת); ויקטוריה מול רבקה (בעיקר לגבי אהבה ומימושה); התנהגות מסורתית קשוחה - מרדנות, אומץ ועצמאות בחשיבה; מודרניזציה - שמרנות; חייה של ויקטוריה מול חיי אחותה, שרה; בעלה של ויקטוריה מול משה אלקיים; דובי מול יקותיאל; רבקה ודובי מול ויקטוריה ובעלה; ירושלים מול קיבוץ עֵנוּה-מדבר; יש גם ניגודים פנימיים של ויקטוריה עם עצמה].

כא.

עימדו על מבנה העלילה [שלושה חלקים: א. הנסיעה, בדרך לקיבוץ; ב. המפגש עם רבקה, הבת (העימות בין האם לביתה ובין האם לעצמה); ג. היציאה מן הקיבוץ והמפגש עם בני המשפחה או העימות שבין ויקטוריה לבין החברה].

כב.

עימדו על הזמן בעלילה [העלילה היא אינטנסיבית ומרוכזת ביממה אחת. יום אחד גורם לשינוי גדול בתפיסת המציאות של ויקטוריה].

כג.

עימדו על מוטיבים וקמלים בסיפור:

א.

מוטיב תפוחים כמוטיב הסימלי המרכזי בסיפור: לפי חז"ל - אחת האפשרויות לזיהוי פרי עץ הדעת היא תפוח, תפוח מסמל היום פיתויים ואהבה. בסצנה הראשונה מוזכר

"תפוח שליבו רע". את התפוח הזה מביאה ויקטוריה מביתה - כלומר מבית שאין בו אהבה. זה יכול להיות גם מה שהיא חושבת בהתחלה על ביתה הסוררת, שיצאה לתרבות רעה. דובי מספר על מטע התפוחים המיוחדים שלו - תפוחים בעלי טעם של פרי גן עדן מסמלים את אהבתו הגדולה, היפה והמאושרת לרבקה. בחלומה של ויקטוריה מופיעים שני העצים, עץ החיים ועץ הדעת, סמוכים זה לזה. ויקטוריה הבינה שאהבה איננה חטא, כפי שחשבה בהתחלה, אלא דבר חשוב בחיים. התפוחים מוזכרים שוב בסיום: ויקטוריה מביאה איתה הביתה את התפוחים הנקדחים של דובי. כאן התפוחים מסמלים את כל מה שהיא למדה על מהות האהבה. ויקטוריה חוזרת הביתה מן המדבר עם לקח חשוב, שהיא למדה מביתה ומהחבר של ביתה. ולבסוף, התפוחים שהיא מתכננת להגיש לבעלה: היא רוצה להעביר לו את כל מה שלמדה על האהבה. המשמעות של השאלה האחרונה של ויקטוריה, שהיא מתכוונת לשאול את בעלה, היא: "האם אתה יודע את טעם האהבה?" היא תיתן לו לאכול מהתפוחים שגדלו במדבר והתפתחו בזבל אורגני, כאילו היא אומרת: מה אתה יודע בכלל מה זה? מה אתה יודע על אהבה ועל זמנים מודרניים? אפשר גם לראות את התפוחים כקשורים לספר שיר השירים ("מי זאת עולה מן המדבר מתרפקת על דודה תחת התפוח עורותיך").

ב.

ויקטוריה מתוארת באמצעות מטונימיקה - הלב. הלב הוא מוטיב חוזר לאורך הסיפור ומבטא את הרגשות של ויקטוריה ואת השינוי: "[ליבה סוער בה]", "כאילו אין בליבה עליו", "כשבא דובי לקחתה לחדר האוכל.. ליבה כבר הלך אחריו", "הקשיחה ליבה לעומתו", "וליבה תפח בה פתאום", "וליבה כבר מפויס".

ג.

בפתיחה של הסיפור נזכר "בכביש היוצא מקאר-שבע נתגלתה בפניה דרך חדשה". אחרי שקראתם את הסיפור - מהי, לדעתכם, "הדרך החדשה" הזאת?

ד.

בפתיחה יש משהו אירוני: ויקטוריה חושבת שהיא תביא את רבקה הביתה "בשערותיה". היא לא יודעת שרבקה גזרה את צמותיה (וגם בזה יש סמליות), ולכן אי-אפשר להחזירה הביתה בדרך זו.

ה.

בחלומה, ויקטוריה מסתכלת ורואה אבנים טובות וזהב וכסף בין אצבעותיו הלבנות של משה אלקיים בן הצורף, שאותו אהבה. התפוח הוא האבנים הטובות והזהב, משהו יקר ביותר - והוא האהבה.

ו.

הראייה - ויקטוריה עוברת מעיוורון (סנוור) לראייה אמיתית של הדברים. ("עיניה הלומות שמש", "עיניה מביטות ואינן יודעות מה הן ראות", "עיניה ראו וידעה: טוב מראה פני ביתה", "הייתה מחליפה מבטים עם משה אלקיים", "מסתכלת ויקטוריה ורואה", בחלומה, ויקטוריה רואה ומגלה את האמת על חייה). שימו לב גם לשימוש ב"עיניים" בסיפור.

ז.

בתיאור הנוף, כשויקטוריה מגיעה למדבר, יש גם תיאור של הרגשות של ויקטוריה. התיאור הזה נותן תחושה חזקה של זרות וניכור, חוסר השייכות שלה למקום. היא קוראת למקום הזה "ארץ זרה" (הניגודים בין ירושלים לקיבוץ, בין האנשים, בין הנרמות ובין התרבויות).

ח.

משמעות שם הקיבוץ "נווה מדבר", ומשמעות התפוחים במדבר דווקא (ולא בירושלים הקדושה).

ט.

השימוש בחלום (הדברים קורים לויקטוריה בחלום, הם לא קרו במציאות).

כג.

עימדו על כותרת הסיפור: בָּשָׁם הַסִּיפּוּר יֵשׁ כְּאִילוֹ אוֹקְסִימוֹרוֹן, שֶׁהָרִי לֹא יֵיתְכֵן שְׁבַמְדָּבָר יִגְדְּלוּ תְּפֻחִים, אֲבָל דּוּבֵי מְגֵדֵל בְּמִדְבַר תְּפֻחִים נִהְדָּרִים. [דווקא במדבר זכתה רבקה לאהבת אמת, שהיא לא יכלה לזכות בה בשכונה החרדית בירושלים. הכותרת מזכירה את הנושא המרכזי בסיפור - השינוי בתפיסת עולמה של ויקטוריה בעקבות המפגש עם ביתה רבקה. השינוי הזה בא על-ידי התפוחים שהיא הביאה מן המדבר].

כד.

האם אתם חושבים שהנסיעה של ויקטוריה היא נסיעה להפְּרַת עצמה, בעלה והמסורת, יותר מאשר להביא את ביתה?

כה.

התפוחים גדלים טוב במקום "המתאים להם ביותר, ביחד עם הדאגה והמסירות של דובי. מה היא המשמעות של העובדה הזאת?

כו.

האם ידועים לכם סיפורים דומים שקרו באמת?

כז.

מהי דעתכם האישית על נישואין שלא מתוך בחירה?

כח.

מהי דעתכם האישית על נישואין מתוך שידוך?